

Державна міграційна
служба України

Державний
департамент США

Міжнародна
організація з міграції

ПОСІБНИК

ДЛЯ ПРАЦІВНИКІВ ДЕРЖАВНОЇ МІГРАЦІЙНОЇ
СЛУЖБИ УКРАЇНИ ЩОДО ОСОБЛИВОСТЕЙ
ВИЯВЛЕННЯ, ДОКУМЕНТУВАННЯ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ЛЕГАЛЬНОГО ПЕРЕБУВАННЯ ІНОЗЕМЦІВ ТА ОСІБ
БЕЗ ГРОМАДЯНСТВА – ПОСТРАЖДАЛИХ ВІД
ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ

ПОСІБНИК

**для працівників Державної міграційної служби
України щодо особливостей виявлення, до-
кументування та забезпечення легального
перебування іноземців та осіб без громадян-
ства – постраждалих від торгівлі людьми**

(в частині повноважень ДМС України
щодо легалізації таких осіб та взаємодії із
суб'єктами у сфері протидії торгівлі людьми)

УДК 342.71-054.6:343.431]:351.755 (477) (075)

ББК 67.9 (4Укр) 400.7я7+67.9 (4Укр) 401я7

Г93

Автори:

Сергій Васильович ГУБСЬКИЙ, перший заступник начальника Управління юридичного забезпечення Державної міграційної служби України

Віталій Вікторович КАСЬКО, експерт Представництва Міжнародної організації з міграції в Україні, адвокат

Загальна редакція:

Ольга Анатоліївна СТРЕЛЬЦОВА, спеціаліст з питань політики та програм протидії торгівлі людьми Представництва Міжнародної організації з міграції в Україні

Губський С. В., Касько В. В., Стрельцова О. А.

Посібник для працівників державної міграційної служби України щодо особливостей виявлення, документування та забезпечення легального перебування іноземців та осіб без громадянства – постраждалих від торгівлі людьми: Навч. посіб. – К.: ВАІТЕ, 2013. – 52 с.

ISBN 978-966-2310-10-8

Посібник підготовлено в рамках проекту «Україна як країна призначення для торгівлі людьми: зміцнення потенціалу адміністративних судів та міліції міграційного контролю», що виконується Представництвом Міжнародної організації з міграції (МОМ) в Україні у співпраці з Міністерством внутрішніх справ України та Державною міграційною службою України за фінансування Державного департаменту США.

Усі права захищено. Жодну частину цієї публікації не можна відтворити або переробити у будь-якому вигляді та будь-яким способом, зокрема, електронним, механічним, фотокопіюванням та іншим без попередньої письмової згоди МОМ.

Думки, висновки та рекомендації, висловлені в публікації, належать авторам і не обов'язково збігаються з поглядами Державного департаменту США.

**Державна міграційна
служба України**

**Державний
департамент США**

**Міжнародна
організація з міграції**

Зміст

Вступ	4
Розділ 1. Передумови та правові засади забезпечення легального перебування в Україні іноземців та осіб без громадянства, які постраждали від торгівлі людьми. Міжнародно-правові акти з цього приводу	5
Розділ 2. Про Державну міграційну службу України	7
Розділ 3. Суб'єкти, які здійснюють заходи у сфері протидії торгівлі людьми	10
Розділ 4. Повноваження ДМС України у сфері протидії торгівлі людьми	12
Розділ 5. Взаємодія із суб'єктами у сфері протидії торгівлі людьми, участь у заходах щодо ідентифікації постраждалих осіб	13
Розділ 6. Реєстрація іноземців та осіб без громадянства, які постраждали від торгівлі людьми	14
Розділ 7. Надання дозволу на імміграцію та видача посвідки на постійне проживання іноземцям і особам без громадянства – постраждалим від торгівлі людьми.	18
Розділ 8. Репатріація іноземців і осіб без громадянства, які постраждали від торгівлі людьми.	19
Розділ 9. Видворення іноземців та осіб без громадянства, які порушили законодавство про протидію торгівлі людьми	20
Розділ 10. Удосконалення безпеки паспортних документів	22
Розділ 11. Отримання інформації про факти торгівлі людьми і опитування постраждалих осіб	23
Висновки	26
Додаток 1 Міжнародні договори, які регламентують питання правових підстав перебування в Україні іноземців та осіб без громадянства, постраждалих від торгівлі людьми	27
Додаток 2 Структурні підрозділи Ради міністрів АР Крим, обласних державних адміністрацій відповідальні за проведення процедури встановлення статусу особи, яка постраждала від торгівлі людьми.	29
Додаток 3 Опитувальний лист щодо встановлення статусу особи, яка постраждала від торгівлі людьми	32
Додаток 4 Довідка про звернення іноземця або особи без громадянства щодо встановлення статусу особи, яка постраждала від торгівлі людьми	37
Додаток 5 Довідка про встановлення статусу особи, яка постраждала від торгівлі людьми.	38
Додаток 6 Довідка про особу, яка добровільно повертається.	40
Додаток 7 Кодекс адміністративного судочинства України (витяг)	41
Додаток 8 Загальні показники для визначення елементів злочину торгівлі людьми (повнолітнього віку) з метою експлуатації праці	42
Додаток 9 Контактні телефони управлінь (відділів) боротьби зі злочинами, пов'язаними з торгівлею людьми, ГУМВС, УМВС України.	52

Вступ

Торгівля людьми продовжує залишатись однією зі складних проблем, яка давно вийшла за межі окремих держав, набуває все більш організованих форм та посідає далеко не останнє місце у структурі міжнародної злочинності. Питання боротьби зі злочинами, пов'язаними з торгівлею людьми, їх органами і тканинами або іншими незаконними угодами щодо передачі людини, є не менш актуальними і для України.

Кримінальну відповідальність за торгівлю людьми чи іншу незаконну угоду щодо людини передбачено ст.149 КК України, яка діє в редакції Закону України від 12 січня 2006 року. Цей злочин відповідно до наведеної у ст.12 КК України класифікації є тяжким (ч.1 ст.149) та особливо тяжким (ч.2, 3 ст.149).

Останні тенденції у цій сфері свідчать про те, що Україна поступово стає не тільки і не стільки країною походження постраждалих від торгівлі людьми, але й все частіше фігурує як країна призначення у подібних справах. Громадяни різних країн (Молдова, Таджикистан, Узбекистан, В'єтнам, Пакистан, КНР, Філіппіни, Індія тощо) все частіше стають жертвами торгівлі людьми в Україні і потерпілими у відповідних кримінальних провадженнях.

Все це викликає необхідність належного врегулювання правового статусу іноземців та осіб без громадянства, які постраждали від торгівлі людьми в Україні, зокрема, визначення правових підстав та процедури легалізації їхнього перебування на території України.

1. **Передумови та правові засади забезпечення легального перебування в Україні іноземців та осіб без громадянства, які постраждали від торгівлі людьми. Міжнародно-правові акти з цього приводу**

Потреба у залишенні на території нашої держави на певних правових підставах іноземців та осіб без громадянства, які постраждали від торгівлі людьми в Україні, зумовлена наступними факторами або цілями:

Компенсаторна	Правоохоронна/ практична	Превентивна
Необхідність відновлення прав, порушених внаслідок вчинення щодо особи серйозного злочину – торгівлі людьми	Залишення цих осіб на території України та їхня активна участь у кримінальному провадженні стосовно торгівців людьми значно підвищують перспективи притягнення винних осіб до кримінальної відповідальності	Залишення цих осіб на території України та їхня участь у кримінальному провадженні стосовно торгівців людьми матимуть серйозний стримуючий ефект на осіб, схильних до вчинення подібних дій

Обов'язки держав-учасниць Ради Європи, однією з яких є і Україна, щодо забезпечення легальних правових підстав для перебування на їхніх територіях іноземців та осіб без громадянства – постраждалих від торгівлі людьми є однією зі складових позитивних зобов'язань держав за Європейською конвенцією про захист прав людини та основоположних свобод 1950 року (надалі також – ЄКПЛ).

Так, ст.4 ЄКПЛ (заборона рабства і примусової праці) передбачає, що нікого не можна тримати у рабстві або в підневільному стані. Ніхто не може бути присилуваний виконувати примусову чи обов'язкову працю. З практики Європейського суду з прав людини чітко випливає, що заборона ст.4 ЄКПЛ поширюється на торгівлю людьми у будь-якій формі (рішення у справі «Ранцев проти Кіпру і Росії» від 7 січня 2010 року). Позитивні зобов'язання держав щодо реального забезпечення заборони торгівлі людьми випливають зі змісту ст.4 та 1 ЄКПЛ. Остання закріплює обов'язок держав-учасниць Конвенції гарантувати кожному, хто перебуває під їхньою юрисдикцією, права і свободи, визначені у ЄКПЛ.

У згаданому рішенні у справі «Ранцев проти Кіпру і Росії» Європейський суд з прав людини прямо зазначив, що «спектр гарантій, передбачених у національному законодавстві, повинен бути адекватним, щоб забезпечити практичний та ефективний захист прав потерпілих чи потенційних потерпілих від торгівлі людьми. Тому, окрім кримінально-правових заходів із покарання торгівців, ст.4 вимагає вжити адекватних заходів для регулювання діяльності, яка часто використовується для торгівлі людьми. Більше того, міграційні правила повинні відображати відповідну стурбованість з приводу заохочення, сприяння чи потурання торгівлі людьми» (п.284 рішення).

Таким чином, до позитивних зобов'язань держав-учасниць за ст.4 ЄКПЛ можна віднести, зокрема:

- ефективне розслідування випадків торгівлі людьми, яке має призвести до виявлення і покарання винних осіб;
- превентивний ефект від покарання за торгівлю людьми;
- вжиття превентивних оперативних заходів для захисту потерпілих чи потенційних потерпілих від торгівлі людьми;
- адекватне регулювання діяльності, яка може використовуватися для торгівлі людьми;
- належні міграційні правила, які повинні забезпечувати реалізацію мети ст.4 ЄКПЛ;
- тощо.

Таким чином, забезпечення легальної можливості іноземцям та особам без громадянства, які постраждали від торгівлі людьми в Україні, перебувати на її території протягом обумовленого відповідними факторами часу є необхідною складовою позитивних зобов'язань нашої держави за ст.4 ЄКПЛ, іншими міжнародними договорами, які детально регламентують це зобов'язання.

Ці міжнародні інструменти та основні їхні положення у даному контексті схематично наведено у *Додатку №1* до Посібника.

На національному рівні положення міжнародних договорів України про заборону торгівлі людьми імплементовано у першу чергу у спеціалізованому Законі України «Про протидію торгівлі людьми» від 20.09.2011 р.

Слід пам'ятати, що відповідно до ст.9 Конституції України чинні міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою, є частиною національного законодавства України. Більше того, за змістом ч.2 ст.19 Закону України «Про міжнародні договори України» від 29.06.2004 р. якщо міжнародним договором України, який набрав чинності в установленому порядку, встановлено інші правила, ніж ті, що передбачені у відповідному акті законодавства України, то застосовуються правила міжнародного договору.

Враховуючи визначені законодавством функції різних органів державної влади щодо протидії торгівлі людьми, виконання зобов'язань України стосовно реального і ефективного забезпечення права іноземців та осіб без громадянства, які постраждали від торгівлі людьми, на легальне перебування в Україні, має покладатися на Державну міграційну службу України (надалі також – ДМС України, ДМС). Не останню роль у зв'язку з цим мають відігравати органи ДМС і у виявленні та документуванні постраждалих від торгівлі людьми осіб.

2. Про Державну міграційну службу України

Державна міграційна служба України утворена в ході започаткованої у державі адміністративної реформи (Указ Президента України від 09.12.2010 р. № 1085 «Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади») як центральний орган виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Міністра внутрішніх справ України.

Основними завданнями ДМС України є реалізація державної політики у сферах міграції (імміграції та еміграції), у тому числі протидії нелегальній міграції, громадянства, реєстрації фізичних осіб, біженців та інших визначених законодавством категорій мігрантів (абз.3 п.3 «Положення про Державну міграційну службу України», затвердженого Указом Президента України від 06.04.2011 р. № 405 «Питання Державної міграційної служби України»).

Згідно з основними завданнями до компетенції ДМС України належать такі повноваження (функції) з питань іноземців та осіб без громадянства:

- проведення аналізу міграційної ситуації в Україні, проблем біженців та інших категорій мігрантів, розробка поточних і довгострокових прогнозів із зазначеного питання (пп.2 п.4 Положення);
- підготовка пропозицій щодо визначення квоти імміграції на календарний рік (пп.5 п.4 Положення);
- прийняття рішень про надання дозволу на імміграцію, відмову в його наданні та скасування такого дозволу (пп.6 п.4 Положення);
- участь у межах, визначених законодавством, у вирішенні питань трудової міграції та питань, пов'язаних із навчанням в Україні іноземців та осіб без громадянства (пп.7 п.4 Положення);
- здійснення оформлення і видачі іноземцям та особам без громадянства запрошень для в'їзду в Україну, документів для тимчасового перебування або постійного проживання в Україні, а також виїзду за її межі, вилучення цих документів та проставлення в документах, що посвідчують особу іноземців та осіб без громадянства, позначок про заборону в'їзду в Україну в передбачених законодавством випадках (пп.8 п.4 Положення);
- прийняття рішень про скорочення строку перебування іноземців та осіб без громадянства в Україні, видворення, у тому числі у примусовому порядку, іноземців та осіб без громадянства з України, заборону в'їзду в Україну цих осіб, здійснення заходів, пов'язаних з видворенням їх з України (пп.9 п.4 Положення);
- збір, аналіз і узагальнення інформації про наявність у державах походження біженців і шукачів інших форм захисту в Україні та умов, за яких такий захист надається (пп.14 п.4 Положення);
- прийняття рішень про надання, втрату, позбавлення і скасування статусу біженця та інших форм захисту в Україні (пп.15 п.4 Положення);
- вжиття, у межах компетенції, заходів зі сприяння реалізації прав біженців та інших категорій мігрантів (пп.16 п.4 Положення);
- здійснення оформлення і видачі посвідчення біженця, посвідчення особи, якій надано інші форми захисту в Україні, а також інших документів, передбачених

- законодавством України для даних категорій осіб (пп.17 п.4 Положення);
- забезпечення функціонування пунктів тимчасового розміщення біженців та пунктів тимчасового перебування іноземців та осіб без громадянства, які незаконно перебувають в Україні (пп.18 п.4 Положення);
- проведення ідентифікації біженців та осіб, які звернулися за захистом в Україні, іноземців та осіб без громадянства, які втратили документи, що посвідчують особу (пп.19 п.4 Положення);
- здійснення реєстрації/зняття з реєстрації місця проживання/перебування фізичних осіб, ведення відповідних реєстраційних обліків (пп.20 п.4 Положення);
- здійснення заходів щодо запобігання і протидії нелегальній міграції, іншим порушенням міграційного законодавства (пп.23 п.4 Положення);
- здійснення міжнародного співробітництва, участь у розробленні проектів та укладанні міжнародних договорів України з питань громадянства, міграції, біженців, осіб, які потребують інших форм захисту, реєстрації фізичних осіб та реадмісії, забезпечення в межах своїх повноважень виконання укладених міжнародних договорів України (пп.24 п.4 Положення);
- здійснення державного контролю за дотриманням законодавства у сферах міграції (імміграції та еміграції), у тому числі протидії нелегальній міграції, громадянства, реєстрації фізичних осіб, біженців та інших визначених законом категорій мігрантів, у випадках, передбачених законодавством, притягнення порушників до адміністративної відповідальності (пп.25 п.4 Положення);
- здійснення інших правозастосовних та правоохоронних повноважень на основі й на виконання Конституції і законів України (пп.29 п.4 Положення).

Для виконання покладених завдань у сфері міграційного контролю ДМС України наділена такими правами:

- проводити перевірки стану додержання органами виконавчої влади, громадянами, підприємствами, установами та організаціями вимог законодавства у сферах міграції (імміграції та еміграції), громадянства, реєстрації фізичних осіб, біженців та інших визначених законодавством категорій мігрантів і вносити пропозиції щодо усунення причин порушення цих вимог (пп.5 п.6 Положення);
- застосовувати заходи фізичного впливу і спеціальні засоби у випадках та порядку, передбачених Законом України «Про міліцію», при виконанні завдань з реалізації державної політики у сфері протидії нелегальній міграції, притягнення до адміністративної відповідальності за порушення законодавства у сфері реєстрації фізичних осіб, видачі документів, що посвідчують особу та підтверджують громадянство (п.14 Положення);
- взаємодіяти під час виконання покладених на неї завдань в установленому порядку з іншими органами виконавчої влади, допоміжними органами і службами, утвореними Президентом України, з органами місцевого самоврядування, відповідними органами іноземних держав і міжнародних організацій, профспілками та організаціями роботодавців, підприємствами, установами та організаціями (п.8 Положення).

ДМС України здійснює свої повноваження безпосередньо та через:

територіальні органи (27)

головні управління (управління) міграційної служби в Автономній Республіці Крим, областях, містах Києві та Севастополі, утворені постановою Кабінету Міністрів України від 15.06.2011 р. № 658 «Про утворення територіальних органів Державної міграційної служби», як юридичні особи публічного права

територіальні підрозділи (678)

управління, відділи (сектори) міграційної служби в районах, районах у містах, містах обласного, республіканського (Автономної Республіки Крим) значення, утворені як структурні підрозділи територіальних органів рішенням Голови ДМС України

Гранична чисельність працівників апарату ДМС складає 199 осіб (затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 07.09.2011 р. № 937 «Про затвердження граничної чисельності працівників апарату центральних органів виконавчої влади»), територіальних органів та підрозділів – 5133 особи (затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 14.11.2011 р. № 1184 «Про затвердження граничної чисельності працівників територіальних органів центральних органів виконавчої влади»). В апараті ДМС України організація роботи з іноземцям та особами без громадянства, біженцями та іншими категоріями мігрантів покладена на Департамент у справах біженців та іноземців (ДСБІ), нормативне забезпечення цього напрямку діяльності – на Управління юридичного забезпечення (УЮЗ).

Крім того, до сфери управління ДМС України належать:

пункти тимчасового перебування іноземців та осіб без громадянства, які незаконно перебувають в Україні (2)

- у с. Розсудів Ріпкинського району Чернігівської області

(на 208 місць, персонал – 161 особа)

- у с. Журавичі Ківерцівського району Волинської області

(на 165 місць, персонал – 130 осіб)

пункти тимчасового розміщення біженців (3)

- у м. Одесі

(на 200 місць, персонал – 44 особи)

- у містах Ужгород та Мукачеве Закарпатської області

(на 120 місць, персонал – 37 осіб)

- у м. Яготин Київської області

(на 354 місця, персонал – 10 осіб; перебуває на реконструкції)

3. Суб'єкти, які здійснюють заходи у сфері протидії торгівлі людьми

Враховуючи повноваження та систему ДМС України, її включено до переліку суб'єктів, які здійснюють заходи у сфері протидії торгівлі людьми (п.2 постанови Кабінету Міністрів України від 22.08.2012 р. № 783 «Про затвердження Порядку взаємодії суб'єктів, які здійснюють заходи у сфері протидії торгівлі людьми»).

Загалом до суб'єктів, які здійснюють заходи у сфері протидії торгівлі людьми, віднесені (ст. 5 Закону України «Про протидію торгівлі людьми»):

Кабінет Міністрів України	центральні органи виконавчої влади	місцеві органи виконавчої влади	закордонні дипломатичні установи України	заклади допомоги особам, які постраждали від торгівлі людьми
---------------------------	------------------------------------	---------------------------------	--	--

Серед центральних органів виконавчої влади до суб'єктів, які здійснюють заходи у сфері протидії торгівлі людьми, віднесені:

Міністерство соціальної політики України – спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади з питань протидії торгівлі людьми (визначено Указом Президента України від 27.03.2013 р. № 164 «Про внесення змін до Положення про Міністерство соціальної політики України»), **Національний координатор у сфері протидії торгівлі людьми** (визначено постановою Кабінету Міністрів України від 18.01.2012 р. № 29 «Про національного координатора у сфері протидії торгівлі людьми»), відповідальний за встановлення статусу особи, яка постраждала від торгівлі людьми (визначено постановою Кабінету Міністрів України від 23.05.2012 р. № 417 «Про затвердження Порядку встановлення статусу особи, яка постраждала від торгівлі людьми»);

Міністерство внутрішніх справ – головний орган у системі центральних органів виконавчої влади у формуванні та реалізації державної політики у сфері боротьби з торгівлею людьми, як невід'ємною частиною боротьби зі злочинністю (ст.11 Закону України «Про протидію торгівлі людьми», абз.2 п.1 Положення Про Міністерство внутрішніх справ України, затвердженого Указом Президента України від 06.04.2011 р. № 383 «Про затвердження Положення про Міністерство внутрішніх справ України»);

Міністерство закордонних справ;

Міністерство охорони здоров'я;

Міністерство освіти і науки;

Адміністрація Державної прикордонної служби;

Державна міграційна служба – центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері реєстрації фізичних осіб (ч.4 ст.14 Закону «Про протидію торгівлі людьми»).

До місцевих органів виконавчої влади, які здійснюють заходи у сфері протидії торгівлі людьми, відносяться: Рада міністрів Автономної Республіки Крим, обласні,

Київська та Севастопольська міські, районні та районні у містах Києві та Севастополі державні адміністрації.

Завдання щодо забезпечення взаємодії суб'єктів у сфері протидії торгівлі людьми покладаються на відповідний структурний підрозділ місцевої державної адміністрації (п.3 Порядку взаємодії суб'єктів, які здійснюють заходи у сфері протидії торгівлі людьми, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 22.08.2012 р. № 783). Конкретні підрозділи визначають голови місцевих державних адміністрацій на підставі п.4 «Порядку встановлення статусу особи, яка постраждала від торгівлі людьми», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23.05.2012 р. № 417. Такими підрозділами у Автономній Республіці Крим, областях, містах Києві та Севастополі є структурні підрозділи у справах сім'ї та молоді, які, залежно від регіону, мають статус Департаменту, Головного управління, управління чи відділу (Див. *Додаток №2*).

4. Повноваження ДМС України у сфері протидії торгівлі людьми

Відповідно до Закону України «Про протидію торгівлі людьми» до компетенції ДМС належать такі питання, які можна умовно розподілити на 2 групи.

I. Основні функції, що випливають із безпосередніх повноважень ДМС:

1) здійснення заходів щодо своєчасного оформлення документів на право перебування в Україні (пп. «в» п.10 ч.1 ст.7 Закону), реєстрація іноземців та осіб без громадянства, які постраждали від торгівлі людьми (ч.4 ст.14, ч.3 ст.16 Закону)
2) надання дозволу на імміграцію та видача посвідок на постійне проживання іноземцям та особам без громадянства, які протягом трьох років прожили в Україні в статусі постраждалих від торгівлі людьми (ч.5 ст.16 Закону)
3) здійснення заходів щодо репатріації до країн походження іноземців та осіб без громадянства, які постраждали від торгівлі людьми (пп. «г» п.10 ч.1 ст.7, ст.19 Закону)
4) здійснення заходів щодо примусового видворення іноземців та осіб без громадянства, які порушили законодавство про протидію торгівлі людьми (пп. «г» п.10 ч.1 ст.7 Закону)

II. Допоміжні функції, пов'язані з реалізацією основних:

1) взаємодія із суб'єктами у сфері протидії торгівлі людьми (п.3 ч.1 ст.4 Закону)
2) участь у заходах щодо встановлення статусу особи (ідентифікація), яка постраждала від торгівлі людьми на території України (п.6 ч.1 ст.7 Закону)
3) участь у заходах щодо удосконалення безпеки і контролю паспортних та інших документів, що дають право виїзду з України і в'їзду в Україну (пп. «б» п.10 ч.1 ст.7 Закону)
4) участь у оформленні консульськими установами України за кордоном відповідних документів на повернення в Україну громадян України, які постраждали від торгівлі людьми за кордоном (ст.18 Закону)

5. **Взаємодія із суб'єктами у сфері протидії торгівлі людьми, участь у заходах щодо ідентифікації постраждалих осіб**

Територіальні органи ДМС України взаємодіють з відповідальними структурними підрозділами місцевих державних адміністрацій відповідно до положень п.10 Порядку взаємодії суб'єктів, які здійснюють заходи у сфері протидії торгівлі людьми, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 22.08.2012 р. № 783:

«У разі, коли постраждалою особою є іноземець або особа без громадянства, відповідальний підрозділ протягом двох робочих днів з дня звернення такої особи письмово повідомляє про неї територіальний орган або підрозділ ДМС.

Територіальний орган або підрозділ ДМС у разі відсутності у постраждалої особи, якою є іноземець або особа без громадянства, документів, що підтверджують її громадянство, підданство або країну постійного проживання чи право на постійне проживання на території відповідної країни, надсилає до країни походження такої особи запит щодо встановлення її особи та підтвердження громадянства або підданства, про результати розгляду якого інформує відповідальний підрозділ».

Крім того, територіальний орган або підрозділ ДМС, якому в результаті його діяльності стало відомо про постраждалу особу, **зобов'язаний роз'яснити такій особі її право на звернення за статусом особи, яка постраждала від торгівлі людьми, роз'яснити порядок звернення за цим статусом, а також направити постраждалу особу (за згодою її чи її законного представника) до відповідного структурного підрозділу місцевої державної адміністрації за місцем перебування особи.** У випадку, коли постраждалою особою є дитина, необхідно невідкладно повідомити про неї відповідну службу у справах дітей та орган внутрішніх справ (п.п.4,5 «Порядку взаємодії суб'єктів, які здійснюють заходи у сфері протидії торгівлі людьми», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 22.08.2012 р. № 783). Особливо це важливо, коли такі особи можуть виявлятися в пунктах тимчасового перебування іноземців та осіб без громадянства, які незаконно перебувають в Україні, оскільки Закон України «Про протидію торгівлі людьми» прямо забороняє утримання постраждалих від торгівлі людьми в установах тимчасового тримання, крім обумовлених законом випадків, та їх примусове видворення (ч.5 ст.14 Закону).

Відповідальні структурні підрозділи місцевих державних адміністрацій на підставі п.11 «Порядку встановлення статусу особи, яка постраждала від торгівлі людьми», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23.05.2012 р. № 417, можуть залучати територіальні органи або підрозділи ДМС до проведення перевірки на предмет достовірності інформації, зазначеної в Опитувальному листі щодо встановлення статусу особи, яка постраждала від торгівлі людьми (Додаток №3). Така перевірка проводиться органами чи підрозділами ДМС України у семиденний строк.

6. Реєстрація іноземців та осіб без громадянства, які постраждали від торгівлі людьми

Іноземець або особа без громадянства, що звернулася для встановлення статусу особи, яка постраждала від торгівлі людьми на території України, протягом двох робочих днів отримує від місцевої державної адміністрації **довідку, яка підтверджує факт звернення** за встановленням такого статусу і відкриття відповідної процедури та є *підставою для реєстрації в центральному органі виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері реєстрації фізичних осіб* (ч.4 ст.14 Закону). Строк дії довідки повинен охоплювати всю процедуру звернення за статусом особи, яка постраждала від торгівлі людьми, а у разі відмови у такому статусі і судового оскарження – до набуття законної сили судовим рішенням, яким рішення про відмову у наданні статусу визнано законним (це впливає із зобов'язань України за ст.10 Конвенції Ради Європи про заходи щодо протидії торгівлі людьми 2005 р.). Тому, якщо така довідка початково була видана на 1-місячний строк, у відповідних випадках цей строк має бути продовжений.

Рішення про встановлення статусу особи, яка постраждала від торгівлі людьми, приймає Міністерство соціальної політики України. Статус надається строком до двох років та може бути продовжений за рішенням Мінсоцполітики не більш як на один рік (п.п.13 і 20 «Порядку встановлення статусу особи, яка постраждала від торгівлі людьми», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23.05.2012 р. № 417). Іноземець та особа без громадянства, якій встановлено статус особи, яка постраждала від торгівлі людьми на території України, має право на тимчасове перебування в Україні строком до трьох місяців, який може бути продовжено у разі необхідності, зокрема у зв'язку з їхньою участю в якості постраждалих або свідків у кримінальному процесі (п.2 ч.2 ст.16 Закону). Виходячи зі змісту Закону і зобов'язань України за ст.14 Конвенції Ради Європи «Про заходи щодо протидії торгівлі людьми» 2005 р., участь в якості потерпілих чи свідків у кримінальному провадженні є не єдиною підставою для продовження строку тимчасового перебування вказаних осіб на території України. Такими підставами можуть бути особисті обставини чи особисте становище постраждалого (загроза жорстокого поводження з ним у країні походження, неможливість реінтеграції у суспільство, загроза безпеці у країні походження з боку спільників торгівців людьми тощо). Видана місцевою державною адміністрацією **довідка про статус особи, яка постраждала від торгівлі людьми**, є за законом *підставою для її реєстрації в центральному органі виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері реєстрації фізичних осіб* (ч.3 ст.16 Закону).

Відповідно до Закону України «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства» реєстрація іноземців та осіб без громадянства, які в'їжджають до України, здійснюється в пунктах пропуску через державний кордон України органами охорони державного кордону (ч.1 ст.16 Закону). Правила щодо реєстрації іноземців та осіб без громадянства не поширюються на осіб, які з наміром визнання їх біженцями в Україні чи особами, які потребують додаткового захисту в Україні чи отримання притулку, або тимчасового захисту, незаконно перетнули державний кордон України. Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує реалізацію державної політики

у сфері міграції, здійснює реєстрацію іноземців та осіб без громадянства, на яких поширюється дія Закону України «Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту в Україні», лише за наявності одного з документів, що видаються таким особам відповідно до зазначеного закону (ч.3 ст. 16 Закону). Виходячи зі змісту ч.4 ст.14, ч.3 ст.16 Закону України «Про протидію торгівлі людьми» (що є спеціальним по відношенню до Закону України «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства»), ст.ст.10, 12-14 Конвенції Ради Європи «Про заходи щодо протидії торгівлі людьми» та ст.2 Закону України «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства» реєстрація іноземців та осіб без громадянства, які звернулися за статусом постраждалого від торгівлі людьми або визнані такими повинна здійснюватися органами ДМС України на підставі згаданих вище довідок (**Довідка** про звернення за статусом особи, яка постраждала від торгівлі людьми (*Додаток №4*), і **Довідка** про статус особи, яка постраждала від торгівлі людьми (*Додаток №5*)).

У будь-якому разі, відсутність у Законі України «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства» посилання на порядок реєстрації іноземців та осіб без громадянства, які постраждали від торгівлі людьми, не повинна бути перешкодою у реалізації їхніх прав, які прямо випливають із норм обов'язкових для України міжнародних договорів, закріплених також у спеціальному Законі України – «Про протидію торгівлі людьми».

До компетенції ДМС України віднесено продовження строку перебування іноземців та осіб без громадянства на території України (ст.17 Закону України «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства»):

1. Іноземцю або особі без громадянства, які на законних підставах перебувають на території України, може бути продовжено строк перебування (за наявності законних підстав).
2. Документи про продовження строку перебування в Україні оформлюються на підставі письмових звернень іноземця або особи без громадянства та приймаючої сторони, що подають не пізніше як за три робочих дні до закінчення встановленого строку їх перебування на території України.
3. У продовженні строку перебування іноземцю або особі без громадянства може бути відмовлено в разі відсутності для цього підстав та достатнього фінансового забезпечення для покриття витрат, пов'язаних із перебуванням іноземця чи особи без громадянства в Україні, або відповідних гарантій від приймаючої сторони.
4. Продовження строку перебування на території України здійснюється центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері міграції, в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України».

Відповідний «Порядок продовження строку перебування та продовження або скорочення строку тимчасового перебування іноземців та осіб без громадянства на території України» затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 15.02.2012 р. № 150.

Слід мати на увазі, що ані Конвенція Ради Європи «Про заходи щодо протидії торгівлі людьми» 2005 року, ані Закон України «Про протидію торгівлі людьми» не ставлять питання про продовження строку перебування у країні іноземця чи особи без громадянства, які постраждали від торгівлі людьми, у залежність від наявності у цієї особи достатнього фінансового забезпечення. Більше того, Закон України «Про

протидію торгівлі людьми» передбачає права особи, якій надано статус постраждалої від торгівлі людьми, на допомогу з боку держави, включаючи допомогу у розміщенні та працевлаштуванні, матеріальну допомогу тощо. Тому положення ст.17 Закону України «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства» повинні обов'язково застосовуватися із урахуванням особливостей статусу постраждалих, визначених у Законі України «Про протидію торгівлі людьми» та Конвенції Ради Європи «Про заходи щодо протидії торгівлі людьми» 2005 року.

Питання реєстрації фізичних осіб, у тому числі іноземців та осіб без громадянства, регулюються також Законом України «Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні».

Так, ст.3 вказаного Закону визначено документи, до яких вносяться відомості про місце проживання та місце перебування особи: паспорт громадянина України, тимчасове посвідчення громадянина України, посвідка на постійне проживання, посвідка на тимчасове проживання, посвідчення біженця, посвідчення особи, яка потребує додаткового захисту, посвідчення особи, якій надано тимчасовий захист, довідка про звернення за захистом в Україні.

З огляду на ч.4 ст. 14, ч.3 ст.16 Закону України «Про протидію торгівлі людьми» (що є спеціальним по відношенню до Закону України «Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні»), ст.ст.10, 12-14 Конвенції Ради Європи «Про заходи щодо протидії торгівлі людьми» та ст.4 Закону України «Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні», відомості про місце проживання та місце перебування іноземця чи особи без громадянства, які постраждали від торгівлі людьми, мають вноситись до виданих їм відповідних довідок (**довідка** про звернення за статусом особи, яка постраждала від торгівлі людьми, і **довідка** про статус особи, яка постраждала від торгівлі людьми). У разі перебування особи за її бажанням у закладі допомоги для осіб, які постраждали від торгівлі людьми, у довідці може бути вказана адреса цього закладу.

З метою забезпечення належної правової визначеності у законодавстві України та чіткої правозастосовної практики щодо правового статусу іноземців та осіб без громадянства, які постраждали від торгівлі людьми, варто було б внести відповідні зміни до Закону України «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства» та Закону України «Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні» з урахуванням новел Закону України «Про протидію торгівлі людьми» та відповідних міжнародних договорів України.

Проте і без цього чинні на сьогодні для України міжнародні договори та національне законодавство зобов'язують легалізувати постраждалих осіб через реалізацію їхнього права на тимчасове перебування в Україні строком до трьох місяців з наступним продовженням у разі необхідності (на підставі ст.16 Закону України «Про протидію торгівлі людьми», ст.14 Конвенції Ради Європи «Про заходи щодо протидії торгівлі людьми»). Така необхідність може бути викликана:

- **участю в якості потерпілих чи свідків у кримінальному провадженні** (у межах максимального 3-річного строку дії статусу особи, яка постраждала від торгівлі людьми – ч.5 ст.15 Закону України «Про протидію торгівлі людьми»);
- **особистими обставинами** (на строк до припинення відповідних обставин – ч.4

ст.16 Закону України «Про протидію торгівлі людьми»).

На необхідності застосування положень Закону України «Про протидію торгівлі людьми» при вирішенні спорів щодо перебування в Україні іноземців та осіб без громадянства наголошує і Пленум Вищого адміністративного суду України у п.1 постанови від 16 березня 2012 року № 3 «Про внесення змін і доповнень до постанови Пленуму Вищого адміністративного суду України від 25 червня 2009 року № 1 «Про судову практику розгляду спорів щодо статусу біженця, видворення іноземця чи особи без громадянства з України та спорів, пов'язаних з перебуванням іноземця та особи без громадянства в Україні». У абз.8 п.3 цієї постанови Пленуму прямо зазначено, що одним з документів, який **засвідчує законність перебування** іноземця чи особи без громадянства на території України, є довідка, що підтверджує факт звернення за встановленням статусу особи, яка постраждала від торгівлі людьми, і довідка, яка підтверджує встановлення такого статусу.

Продовження іноземцям та особам без громадянства, які постраждали від торгівлі людьми, строку перебування в Україні має здійснюватися незалежно від наявності чи відсутності у такої особи паспортного документа (ч.6 ст.16 Закону України «Про протидію торгівлі людьми»), а відповідні вимоги «Порядку продовження строку перебування та продовження або скорочення строку тимчасового перебування іноземців та осіб без громадянства на території України», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 15.02.2012 р. № 150, мають застосовуватися до таких осіб лише якщо вони не суперечать нормам Закону України «Про протидію торгівлі людьми».

7. Надання дозволу на імміграцію та видача посвідки на постійне проживання іноземцям і особам без громадянства – постраждалим від торгівлі людьми

Відповідно до ч.5 ст.16 Закону України «Про протидію торгівлі людьми» іноземці та особи без громадянства, які протягом трьох років прожили в Україні в статусі постраждалих від торгівлі людьми, мають право на отримання дозволу на імміграцію в порядку, встановленому законодавством.

Пунктом 8 ч.2 ст.4 Закону України «Про імміграцію» передбачено, що особам, які безперервно проживали на території України протягом трьох років з дня надання їм статусу особи, яка постраждала від торгівлі людьми, дозвіл на імміграцію надається в межах квоти імміграції, яка щорічно встановлюється Кабінетом Міністрів України. Враховуючи, що перші іноземці і особи без громадянства, визнані постраждалими від торгівлі людьми на підставі Закону України «Про протидію торгівлі людьми», з'явилися у 2011 році, перша квота на імміграцію для цієї категорії осіб може бути встановлена не раніше ніж на 2015 рік.

Для отримання дозволу на імміграцію подається копія документа, що підтверджує надання особі статусу постраждалої від торгівлі людьми, та документ, що підтверджує факт безперервного проживання особи на території України на законних підставах протягом трьох років з дня надання їй відповідного статусу (п.8 ч.6 ст.9 Закону України «Про імміграцію»).

Відповідно до ст.1 Закону України «Про громадянство України» безперервне проживання на території України – проживання в Україні особи, якщо її разовий виїзд за кордон у приватних справах не перевищував 90 днів, а в сумі за рік – 180 днів. Документом, що підтверджує факт безперервного проживання, є довідка, видана Адміністрацією Держприкордонслужби України, про перетинання державного кордону, та копія усіх сторінок паспортного документа іноземця.

Строк розгляду заяв про надання дозволу на імміграцію не може перевищувати одного року, а строк оформлення посвідки на постійне проживання – 15 днів (ст.9 Закону України «Про імміграцію»).

Особи, які отримали дозвіл на імміграцію та посвідку на постійне проживання в Україні, зобов'язані протягом десяти днів зареєструвати місце проживання в територіальному підрозділі центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері реєстрації фізичних осіб (ч.1 ст.6 Закону України «Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні»).

8. Репатріація іноземців і осіб без громадянства, які постраждали від торгівлі людьми

Перш за все, слід мати на увазі, що примусове повернення і видворення з України іноземця чи особи без громадянства, які звернулися за статусом особи, яка постраждала від торгівлі людьми, або отримали такий статус, а також їх тримання в місцях тимчасового тримання, законом прямо заборонені (ч.5 ст.14 Закону України «Про протидію торгівлі людьми», ст.ст.10, 13, 14, 16 Конвенції Ради Європи «Про заходи щодо протидії торгівлі людьми» 2005 року). Тому таке повернення, за наявності відповідних підстав, може бути лише добровільним. На цьому наголошує і Вищий адміністративний суд України у абз.5 п.2 згадуваної вище постанови Пленуму від 16 березня 2012 року № 3.

Відповідно до ст.19 Закону України «Про протидію торгівлі людьми» після проходження курсу реабілітації іноземець або особа без громадянства може бути репатрійована в порядку, встановленому законодавством. У разі необхідності, територіальний орган ДМС України надсилає запит до країни походження такої особи на підтвердження громадянства цієї особи або її права постійного проживання на її території на час в'їзду на територію України.

Крім того, у разі необхідності, територіальний орган ДМС України із залученням інших суб'єктів у сфері протидії торгівлі людьми, неурядових і міжнародних організацій надає іноземцю або особі без громадянства, яку репатрійовано, контактну інформацію про установи, які їм можуть допомогти в країні, до якої їх репатрійовано, у тому числі правоохоронні органи, неурядові організації, юридичні установи та заклади соціального захисту.

Репатріація може здійснюватися на підставі норм Закону України «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства». Так, відповідно до ч.ч.2, 3 ст.25 цього Закону України іноземці та особи без громадянства, які не мають законних підстав для перебування в Україні або не можуть виконати обов'язок виїзду з України не пізніше дня закінчення відповідного строку їх перебування у зв'язку з відсутністю коштів або втратою паспортного документа, можуть добровільно повернутися в країну походження або третю країну, у тому числі за сприяння міжнародних організацій. Рішення про добровільне повернення приймається територіальним органом центрального органу виконавчої влади, що забезпечує реалізацію державної політики у сфері міграції, за заявою іноземця чи особи без громадянства про добровільне повернення. Ці положення повинні застосовуватися з урахуванням особливостей статусу постраждалих, визначених у Законі України «Про протидію торгівлі людьми» та згадуваній вже Конвенції Ради Європи 2005 року.

Порядок провадження за заявами іноземців та осіб без громадянства про добровільне повернення затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 07.03.2012 р. № 179. Строк здійснення процедури добровільного повернення не повинен перевищувати 60 днів з дати подання іноземцем чи особою без громадянства заяви про добровільне повернення (абз.2 п.4 Порядку). У випадку прийняття рішення про добровільне повернення територіальний орган ДМС невідкладно видає довідку про особу, яка добровільно повертається, за зразком у Додатку №6. Ця довідка є підставою для тимчасового перебування іноземця чи особи без громадянства на території України на строк до завершення процедури добровільного повернення (п.18 Порядку).

9. Видворення іноземців та осіб без громадянства, які порушили законодавство про протидію торгівлі людьми

Закон України «Про протидію торгівлі людьми» відносить до загальних повноважень центральних органів виконавчої влади у цій сфері вжиття заходів щодо примусового видворення іноземців і осіб без громадянства, які порушили законодавство про протидію торгівлі людьми (пп. «г» п. 10 ч. 1 ст. 7 Закону). Ці повноваження слід застосовувати дуже виважено та за погодженням з іншими суб'єктами, які здійснюють заходи у сфері протидії торгівлі людьми (зокрема з органами досудового слідства МВС України).

Так, видворення іноземця чи особи без громадянства, які можуть бути причетними до злочину, передбаченого ст. 149 КК України (торгівля людьми), не лише дозволить цій особі уникнути кримінальної відповідальності в Україні, а й позбавить потерпілого можливості домогтися справедливості й одержання компенсації завданої йому шкоди за рахунок винних, що не сприятиме у жодній мірі досягненню цілей Закону України «Про протидію торгівлі людьми». Тому питання про видворення іноземців та осіб без громадянства слід ставити у разі, якщо вони порушили законодавство про протидію торгівлі людьми в тій мірі, яка не тягне за собою кримінальної відповідальності, або ж були виправдані за наслідками кримінального провадження проти них, або відбули покарання за вироком суду після засудження.

Процедура примусового видворення визначена у ст. 30 Закону України «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства». Так, територіальні органи і підрозділи ДМС України можуть примусово видворити з України іноземця чи особу без громадянства лише на підставі винесеної за їх позовом постанови адміністративного суду. Рішення суду про примусове видворення цих осіб може бути оскаржене в порядку, передбаченому законом.

Порядок подання позову та оскарження прийнятого рішення визначено у ст. 183-5 Кодексу адміністративного судочинства України (*Див. Додаток № 7*), а також у інформаційному листі Вищого адміністративного суду України від 13.06.2013 р. № 844/12/13-13 головам апеляційних адміністративних судів щодо узагальнення судової практики з цього питання.

Примусове видворення іноземців і осіб без громадянства за наявності для того підстав може супроводжуватися забороною подальшого в'їзду в Україну, рішення про яку приймається в порядку, на підставах та на строк, визначені в ст. 13 та ч. 1 ст. 26 Закону України «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства».

У разі необхідності, територіальний орган ДМС України на підставі відповідного рішення, з наступним повідомленням прокурора протягом 24 годин, розміщує іноземців та осіб без громадянства, що підлягають примусовому видворенню, у пунктах тимчасового перебування іноземців та осіб без громадянства, які незаконно перебувають на території України.

Іноземці та особи без громадянства перебувають у пунктах тимчасового перебування іноземців та осіб без громадянства, які незаконно перебувають на території

України, протягом строку, необхідного для виконання рішення суду про примусове видворення, але не більш як дванадцяти місяців.

Контроль за правильним і своєчасним виконанням судового рішення про примусове видворення здійснюється органом, за чиїм позовом суд прийняв відповідне рішення. Для контролю за виконанням рішення про примусове видворення службові особи територіального органу або підрозділу ДМС України здійснюють супровід такого іноземця або особи без громадянства.

Територіальний орган чи підрозділ ДМС України, службова особа якого супроводжувала іноземця та особу без громадянства, яку примусово видворено за зверненням органу внутрішніх справ, інформує такий орган про виконання рішення про примусове видворення.

Територіальний орган чи підрозділ ДМС України забезпечує проведення дактилоскопії іноземців та осіб без громадянства, які підлягають видворенню, а в разі потреби – взяття інших біометричних даних відповідно до закону.

Порядок дій посадових осіб територіальних органів та підрозділів ДМС України під час прийняття рішення про примусове видворення з України іноземців та осіб без громадянства, їх документування та здійснення заходів щодо безпосереднього примусового видворення за межі України визначено спільним наказом МВС, Адміністрації Держприкордонслужби і СБУ від 23.04.2012 р. № 353/271/150 «Про затвердження Інструкції про примусове повернення і примусове видворення з України іноземців та осіб без громадянства» (zareestrovano в Міністерстві юстиції України 21.05.2012 р. за № 806/21119).

10. Удосконалення безпеки паспортних документів

Для удосконалення безпеки і контролю паспортних та інших документів, що дають право виїзду з України та в'їзду в Україну, Національним планом з виконання «Плану дій щодо лібералізації Європейським Союзом візового режиму для України», затвердженого Указом Президента України від 22 квітня 2011 року № 494 (п. 1 розділу «Безпека документів»), передбачено запровадження в Україні документів для виїзду за кордон з електронним носієм біометричної інформації відповідно до стандартів Міжнародної організації цивільної авіації (ІКАО).

У зв'язку з цим Верховною Радою України 20 листопада 2012 року прийнято Закон України «Про Єдиний державний демографічний реєстр та документи, що підтверджують громадянство України, посвідчують особу чи її спеціальний статус». Цей закон визначає правові та організаційні засади:

- створення та функціонування Єдиного державного демографічного реєстру як електронної інформаційно-телекомунікаційної системи, призначеної для зберігання, захисту, обробки, використання і поширення визначеної цим законом інформації;
- видачі документів, що посвідчують особу, підтверджують громадянство України чи спеціальний статус особи, а також права та обов'язки осіб, на ім'я яких видані такі документи.

Із застосуванням засобів Єдиного державного демографічного реєстру мають оформлюватися документи, видача яких віднесена до компетенції ДМС України:

- паспорт громадянина України;
- паспорт громадянина України для виїзду за кордон;
- тимчасове посвідчення громадянина України;
- посвідчення особи без громадянства для виїзду за кордон;
- посвідка на постійне проживання;
- посвідка на тимчасове проживання;
- картка мігранта;
- посвідчення біженця;
- проїзний документ біженця.

До безконтактного електронного носія вноситься:

1. інформація, що знаходиться на сторінці даних документа;
2. біометричні параметри особи (відцифровані підпис особи та образ обличчя);
3. додаткові (факультативні) біометричні дані (відцифровані відбитки пальців рук);

За згодою особи до документа може також вноситися додаткова змінна інформація (про місце реєстрації, про сімейний стан тощо).

На черзі прийняття розпорядження Кабінету Міністрів України «Про затвердження Плану заходів зі створення Єдиного державного демографічного реєстру та його складової – національної системи біометричної верифікації та ідентифікації громадян України, іноземців та осіб без громадянства, запровадження документів України для виїзду за кордон з електронним носієм біометричної інформації на 2013-2016 роки». Прийняття та реалізація цього нормативного акту забезпечить створення Реєстру і дозволить за рахунок впровадження сучасних інформаційних та телекомунікаційних технологій автоматизувати процеси, пов'язані зі збиранням, накопиченням, захистом, зберіганням, обліком, використанням і поширенням інформації Єдиного державного демографічного реєстру.

11. Отримання інформації про факти торгівлі людьми і опитування постраждалих осіб

Під час проведення заходів по боротьбі з незаконною міграцією та фіксації правопорушень у цій сфері працівникам ДМС України слід звертати увагу на обставини переміщення іноземців в Україну і наявність мети вчинення злочину – подальшої експлуатації.

Найбільш ефективним способом виявлення працівниками ДМС України потенційних потерпілих від торгівлі людьми, які є іноземцями чи особами без громадянства, є **опитування** таких осіб, які потрапили в поле зору міграційної служби через сплив термінів їхнього легального перебування в Україні, відсутність документів, що посвідчують їх особу, відсутність візи чи інших підстав для їх перебування в Україні. Зазвичай до міграційної служби таких осіб доставляють працівники правоохоронних органів, перш за все, органів внутрішніх справ і, як правило, з метою вирішення питання про їх повернення до країни походження. Для отримання максимально повної і точної інформації від таких іноземців та осіб без громадянства, які не володіють мовою, якою ведеться опитування, слід залучати до процесу опитування кваліфікованого перекладача.

Одним зі шляхів отримання інформації про факти торгівлі людьми може бути **звернення громадян**. Вони можуть надходити як безпосередньо від осіб, які постраждали від злочинних дій торгівців людьми, так і від громадян, яким тим чи іншим чином стало відомо про нелегальне перебування у певному місці або під контролем певної особи іноземців чи осіб без громадянства, які можуть потенційно бути постраждалими від торгівлі людьми. Це можуть бути і особи, які звертаються до працівників ДМС за консультацією, наприклад, щодо шляхів легалізації іноземців чи осіб без громадянства, які у них працюють, або які є знайомими або родичами осіб, які мають проблеми з легалізацією в Україні. Слід також враховувати, що автори звернень переважно досконало не знають кримінального законодавства чи законодавства, яке регулює правовий статус іноземців в Україні, а тому не в повному обсязі і не завжди вірно з правової точки зору висвітлюють відомі їм події. Тому під час розгляду кожного такого звернення потрібно детально з'ясувати необхідні для подальшої перевірки дані. Водночас практика свідчить, що з огляду на специфіку торгівлі людьми потерпілі від таких злочинів та інші особи, яким відомо про їх обставини, досить рідко звертаються до правоохоронних органів.

Залежно від виду експлуатації слід **відпрацьовувати об'єкти**, в яких можуть здійснювати експлуатацію іноземців, осіб без громадянства (наприклад, невеличкі фабрики, сільськогосподарські підприємства, об'єкти будівництва, ринки тощо). При відпрацюванні об'єктів, які можуть бути місцями вчинення злочину торгівлі людьми, необхідно пам'ятати, що будь-яка виявлена на них особа може бути постраждалою від торгівлі людьми незалежно від її віку, статі та країни походження.

Працівникам ДМС необхідно звертати особливу увагу на психологічний та фізичний стан виявлених чи опитуваних осіб. Якщо особи перебувають у незадовільному фізичному, психологічному стані, наприклад, виявляють ознаки фізичного і психологічного виснаження через недостатність харчування чи сну, недостатність

особистої гігієни, надмірне хвилювання та страх, є вірогідність того, що вони можуть бути постраждалими від торгівлі людьми.

Метою опитування виявлених осіб є необхідність підтвердження або ж спростування підозри, що вони могли постраждати від торгівлі людьми. Таке опитування має на меті з'ясування обставин злочину торгівлі людьми на його **чотирьох етапах**:

- встановлення контролю над особою (вербування, викрадення або незаконне позбавлення волі особи);
- переміщення особи;
- передача (одержання) особи;
- експлуатація особи.

Ці етапи віддзеркалюють типову послідовність вчинення дій з торгівлі людьми. Водночас можливою є ситуація наявності лише однієї з трьох перших дій, вчинених з метою експлуатації особи (наприклад, вербування людини з метою експлуатації, вчинене особою, яка сама здійснює експлуатацію людини).

Під час проведення опитування виявлених осіб необхідно з'ясувати такі **обставини**:

1. Добровільний характер приїзду в Україну (також внаслідок обману або зловживання довірою) чи вимушений (внаслідок застосування насильства, погроз його застосування, наявності боргових зобов'язань, у тому числі штучно створених злочинцями тощо).
2. Обізнаність щодо справжньої мети приїзду (у разі необізнаності – що обіцяли і як це аргументували злочинці). Які саме дії змусили постраждалу особу прибути в Україну і призвели до подальшої її експлуатації (навіть у разі добровільного виїзду з країни походження).
3. Конкретні прояви фізичного і психологічного насильства (погрози, механізм морального впливу, психологічного тиску та приниження людської гідності). Визначення місця застосування (з конкретизацією території України чи за її межами) та осіб, які брали в цьому участь.

Більш детально показники торгівлі людьми, які доцільно враховувати при опитуванні наведені у *Додатку №8*.

У разі наявності підстав вважати, що особа може бути постраждалою від торгівлі людьми, для визначення такого факту під час опитування можна використовувати такі запитання:

Вербування:

---

1. Яким чином і за яких обставин постраждала особа познайомилася з вербувальником (вербувальниками) та організатором (організаторами) виїзду в Україну? Хто саме контактував з нею, пропонуючи майбутню поїздку?
2. Якими були пропозиції щодо характеру її роботи в Україні, умов та оплати праці (зокрема, чи йшлося про роботу в шкідливих чи важких умовах, проституцію, надання інших сексуальних послуг, вилучення органів)?
3. Яких домовленостей було досягнуто, зокрема щодо оплати послуг посередників, оформлення документів, придбання квитків тощо?

Переміщення, переховування:

---

1. Як оформлювалися потрібні для виїзду документи? Хто це робив?

2. Що відомо постраждалим з цього приводу?
3. Як здійснювався перетин державного кордону України або інших країн (час, місце, спосіб, інші обставини)?
4. Хто супроводжував постраждалих і чи спілкувалися супроводжуючі особи з працівниками прикордонної служби? Що відомо про це постраждалим?
5. Куди прибули постраждалі? Хто зустрічав на місці призначення?
6. Як розвивалися подальші події?

Передача або одержання людини, експлуатація:

---

1. Яким чином було вирішене питання працевлаштування (зокрема, якщо експлуатація почалась відразу, які пояснення надав новий господар, чи посилався він на попередні домовленості з організаторами в країні походження постраждалих)?
2. Як вирішувалося питання про оформлення документів для перебування постраждалих на території України?
3. На яких умовах та в якій сфері постраждалі працювали в Україні?
4. Чи протестували постраждалі проти експлуатації та неналежних умов праці?
5. Якщо так, то які механізми примусу застосовувалися (характер погроз, насильства або зловживання довірою)?
6. Чи зверталися постраждалі в Україні до правоохоронних органів, в інші державні установи України, посольство (консульство) країни походження? Якщо ні, то чому?
7. Що відомо постраждалим про учасників злочинної групи та інших осіб, з якими вони спілкувалися (вербувальники, кур'єри, фотографи, охоронці, представники паспортних служб тощо), а також про інших постраждалих, які опинилися разом з ними в Україні в аналогічних обставинах?

Через низку причин у постраждалих від торгівлі людьми часто виникають почуття побоювання або сорому і вони можуть бути не схильні співпрацювати з правоохоронними органами. Тому потрібно ретельно готуватися до опитування постраждалих осіб, передбачивши всі можливі варіанти їх поведінки, передусім з психологічної точки зору. Якщо правоохоронцеві вдасться увійти в довіру до постраждалої особи, він зможе отримати досить цінну інформацію і переконати постраждалу особу щодо її повної безпеки й конфіденційності пояснень. Щоб цього досягти, постраждалому спочатку варто надати можливість вільної розповіді, це переконує у відсутності тиску та щирій зацікавленості в наданні допомоги. Потім поставити запитання, допомогти пригадати окремі факти, важливі для опитування. Обережно поставити контрольні запитання.

Якщо результати першого опитування виявленої особи свідчать про наявність ознак злочину, передбаченого ст. 149 КК України, необхідно в обов'язковому порядку повідомити про виявлений факт торгівлі людьми спеціалізований відділ (управління) боротьби зі злочинами, пов'язаними з торгівлею людьми, МВС України у відповідній області для спільного документування злочинних дій та реалізації одержаних матеріалів (Див. Додаток №9).

ВИСНОВКИ

Необхідність забезпечення законних правових підстав перебування на території України іноземців та осіб без громадянства, постраждалих від торгівлі людьми, є прямим зобов'язанням України за чинними для неї міжнародними договорами, яке було імплементовано у Законі України «Про протидію торгівлі людьми» від 20.09.2011 р. Слід відзначити, що чинні міжнародні договори України мають пріоритет перед нормами національного законодавства.

Державна міграційна служба України з огляду на її завдання та функції віднесена законом до суб'єктів, які здійснюють заходи у сфері протидії торгівлі людьми. До таких важливих завдань належать, зокрема здійснення заходів щодо своєчасного оформлення документів на право перебування в Україні та реєстрація іноземців і осіб без громадянства, які постраждали від торгівлі людьми, надання їм дозволу на імміграцію та видача посвідок на постійне проживання, здійснення заходів щодо їх репатріації, а також участь у заходах щодо встановлення статусу особи (ідентифікація), яка постраждала від торгівлі людьми на території України.

Чинні для України міжнародні договори та національне законодавство зобов'язують легалізувати іноземців та осіб без громадянства – постраждалих від торгівлі людьми через реалізацію їхнього права на тимчасове перебування в Україні строком до 3 місяців з наступним продовженням. Необхідність у цьому може бути викликана:

- **участю в якості потерпілих чи свідків у кримінальному провадженні** (у межах максимального 3-річного строку дії статусу особи, яка постраждала від торгівлі людьми) **або**
- **особистими обставинами** (на строк до припинення відповідних обставин).

Примусове повернення і примусове видворення з України іноземця чи особи без громадянства, які звернулися за статусом особи, яка постраждала від торгівлі людьми, або отримали такий статус, а також їх тримання в місцях тимчасового тримання, законом прямо заборонені (ч.5 ст.14 Закону України «Про протидію торгівлі людьми», ст.ст.10, 13, 14, 16 Конвенції Ради Європи «Про заходи щодо протидії торгівлі людьми» 2005 року). Тому таке повернення, за наявності підстав для цього, може бути лише добровільним.

Саме тісна співпраця органів ДМС України, оперативних та слідчих працівників МВС України, інших суб'єктів у сфері протидії торгівлі людьми, у тому числі спеціалізованих міжнародних і громадських організацій, дасть змогу правильно спланувати і провести оперативні заходи та слідчі дії для отримання переконливої доказової бази й притягнення до кримінальної відповідальності осіб, винних у торгівлі людьми.

ДОДАТОК 1

Міжнародні договори, які регламентують питання правових підстав перебування в Україні іноземців та осіб без громадянства, постраждалих від торгівлі людьми

Міжнародний договір	Дата набуття чинності для України	Статті	Зміст положень
Європейська конвенція «Про захист прав людини і основоположних свобод» 1950 року	11 вересня 1997 року	1,4	Позитивні зобов'язання держав щодо реального забезпечення заборони торгівлі людьми, включаючи належні міграційні правила.
Протокол про попередження і припинення торгівлі людьми, особливо жінками і дітьми, і покарання за неї, що доповнює Конвенцію ООН проти транснаціональної організованої злочинності 2000 року	21 травня 2004 року	7	Кожна Держава-учасниця розглядає можливість вжиття законодавчих та інших відповідних заходів, що дозволяють жертвам торгівлі людьми залишатися, у відповідних випадках, на її території на тимчасовій або постійній основі. При застосуванні цього положення кожна Держава-учасниця відповідним чином враховує гуманітарні міркування і проявляє співчуття.

<p>Конвенція Ради Європи «Про заходи щодо протидії торгівлі людьми» 2005 року</p>	<p>1 березня 2011 року</p>	<p>10,13, 14,16</p>	<p>Кожна Сторона забезпечує ... співробітництво різних органів між собою і з відповідними організаціями підтримки з тим, щоб жертви торгівлі людьми могли бути встановлені і, у відповідних випадках, отримати дозвіл на проживання на умовах, передбачених у ... Конвенції.</p> <p>Якщо у компетентних органів є достатні підстави вважати, що особа стала жертвою торгівлі людьми, то Кожна Сторона забезпечує, щоб ця особа не була вивезена з її території, поки компетентні органи не завершили процедуру визнання жертви торгівлі людьми, а також забезпечує отримання цієї особою допомоги. . . .</p> <p>Кожна Сторона має передбачити у своєму національному законодавстві період видужування і рефлексії не менший за 30 днів, коли є достатні підстави вважати, що відповідна особа є жертвою торгівлі людьми. Цей період має бути достатнім для такої особи, щоб видужати і уникнути впливу торгівців та/або прийняти обдумане рішення про співробітництво з правоохоронними органами. Протягом цього періоду не повинно бути можливості видати будь-який наказ про вислання цієї особи.</p> <p>Кожна Сторона видає поновлюваний дозвіл на проживання жертвам торгівлі людьми, коли компетентний орган вважає, що їхнє перебування необхідне через їхнє особисте становище чи для співробітництва з правоохоронними органами у розслідуванні або кримінальному процесі.</p> <p>Коли Сторона повертає жертву торгівлі людьми іншій державі, таке повернення здійснюється з належною повагою до прав, безпеки й гідності цієї особи і до статусу будь-якої юридичної процедури, пов'язаної з тим фактом, що ця особа є жертвою торгівлі людьми, і бажано, щоб таке повернення було добровільним.</p>
---	----------------------------	---------------------	---

ДОДАТОК №2

Структурні підрозділи Ради міністрів АР Крим, обласних державних адміністрацій відповідальні за проведення процедури встановлення статусу особи, яка постраждала від торгівлі людьми

№	Область	Відповідальна особа, посада	Контакти
1.	Рада міністрів АР Крим	Управління вищої освіти та науки, молодіжної та сімейної політики Міністерства освіти та науки, молоді та спорту АР Крим	95000, м. Сімферополь, пров. Совнаркомовський, 3 т. (0652) 60-02-39
2.	Вінницька	Управління у справах сім'ї та молоді Вінницької ОДА	21050, м. Вінниця, вул. Володарського, 47 т. (0432) 53-47-33
3.	Волинська	Управління у справах сім'ї, молоді та спорту Волинської ОДА	43021, м. Луцьк, вул. Привокзальна, 13-а т. (0332) 74-00-16
4.	Дніпропетровська	Управління у справах сім'ї, молоді та спорту Дніпропетровської ОДА	49000, м. Дніпропетровськ, пр. Кірова, 1 т. (056) 770-67-17
5.	Донецька	Управління у справах сім'ї та молоді Донецької ОДА	83105, м. Донецьк, вул. Університетська, 13 т. (062) 335-77-12
6.	Житомирська	Головне управління у справах сім'ї, молоді та спорту Житомирської ОДА	10014, м. Житомир, вул. М. Бердичівська, 25 т. (412) 22-27-25
7.	Закарпатська	Департамент освіти і науки, молоді та спорту Закарпатської ОДА	88008, м. Ужгород, пл. Народна, 4 т. (0312) 353-69 т. (0312) 630-548
8.	Запорізька	Управління у справах сім'ї, молоді та спорту Запорізької ОДА	69107, м. Запоріжжя, вул. Леніна, 164 т. (061) 239-05-60

9.	Івано-Франківська	Головне управління у справах сім'ї, молоді та спорту Івано-Франківської ОДА	76004, м. Івано-Франківськ, вул. Грушевського, 21 т. (0434) 55-19-77 т. (0434) 55-18-61
10.	Київська	Управління у справах сім'ї та молоді Київської ОДА	01196, м. Київ, пл. Лесі Українки, 1 т. (044) 286-86-59
11.	Кіровоградська	Управління у справах сім'ї та молоді Кіровоградської ОДА	25006, м. Кіровоград, вул. Преображенська, 2, оф. 511 т. (0522) 24-28-52 т. (066) 7109572
12.	Луганська	Управління у справах сім'ї молоді та спорту Луганської ОДА	91016, м. Луганськ, пл. ім. Героїв Великої Вітчизняної війни, 9 т. (0642) 58-55-05 т. (0642) 58-57-22
13.	Львівська	Управління з питань сім'ї та молоді Львівської ОДА	79008, м. Львів, вул. Винниченка, 6, III поверх т. (067) 926-44-64
14.	Миколаївська	Управління у справах сім'ї та молоді Миколаївської ОДА	54027, м. Миколаїв, вул. Адміральська, 20 т.(0512)37-34-14
15.	Одеська	Управління у справах сім'ї та молоді Одеської ОДА	65107, м. Одеса, вул. Канатна, 83 т. (048) 776-00-16 т. (048)776-01-82
16.	Полтавська	Відділ у справах сім'ї та молоді Полтавська ОДА	36039, м. Полтава, вул. Коцюбинського, 6 т. (0532) 56-92-66
17.	Рівненська	Відділ у справах сім'ї та молоді Рівненська ОДА	33000, м. Рівне, майдан. Просвіти, 1 т. (0362) 69-53-84 т. (098) 300-47-81
18.	Сумська	Управління у справах сім'ї, дітей і молоді Сумської ОДА	40022, м. Суми, вул. Леваневського, 26 т. (0542) 77-52-02

19.	Тернопільська	Управління у справах сім'ї та молоді ОДА	46021, м. Тернопіль, вул. Грушевського, 8 т. (0352) 23-59-77
20.	Харківська	Департамент у справах сім'ї, молоді та спорту ОДА	61022, м. Харків, Держпром, 7 під'їзд, 9 поверх т. (057) 700-94-37
21.	Херсонська	Управління у справах сім'ї, молоді та спорту ОДА	7300, м. Херсон, вул. Червонофлотська, 16 т. (0552) 26-34-18
22.	Хмельницька	Управління у справах сім'ї, молоді та спорту ОДА	29005, м. Хмельницький, вул. Кам'янецька, 2 т. (0382) 65-83-48
23.	Черкаська	Управління сім'ї, молоді та спорту ОДА	18000, м. Черкаси, вул. Пастерівська, 102 т. (0472) 63-85-59
24.	Чернівецька	Департамент освіти і науки, молоді та спорту ОДА	58000, м. Чернівці, вул. Університетська, 50 т. (0372) 52-34-92
25.	Чернігівська	Управління у справах сім'ї та молоді ОДА	14000, м. Чернігів, пр. Миру, 19 т. (04622) 699-931
26.	м. Київ	Головне управління у справах сім'ї, молоді та спорту МДА	01001, м. Київ, вул. Хрещатик, 12 т. 483-35-25
27.	м. Севастополь	Відділ у справах сім'ї, молоді та спорту МДА	99011, м. Севастополь, вул. Леніна, 2 (0692) 54-04-95

ДОДАТОК 3

ОПИТУВАЛЬНИЙ ЛИСТ
щодо встановлення статусу особи, яка постраждала від торгівлі людьми

Загальна частина

1. _____
(найменування відповідального структурного підрозділу місцевої держадміністрації)
2. _____
(прізвище, ім'я та по батькові посадової особи місцевої держадміністрації, яка проводила співбесіду)
3. Дата заповнення _____ 20__ р.
4. Згода особи, яка вважає себе постраждалою від торгівлі людьми (далі — особа), чи законного представника дитини або недієздатної особи, яка вважає себе постраждалою від торгівлі людьми, надавати інформацію

_____ (підпис)

_____ (ініціали та прізвище)

Особисті дані

5. Прізвище, ім'я та по батькові _____
6. Стать _____
7. Дата народження _____
8. Громадянство/підданство, країна постійного проживання _____
9. Місце народження _____
10. Адреса останнього місця проживання _____
11. Документ, що посвідчує особу _____
(вид документа, _____
дата видачі, номер і дата закінчення строку дії)
12. Сімейний стан _____
13. Прізвище та ім'я дітей, їх вік _____
14. Прізвище, ім'я та по батькові батьків чи опікунів _____
15. Особи, з якими проживала особа до того, як постраждала від торгівлі людьми _____

16. Економічне становище сім'ї особи _____
(забезпечене, середнє, бідне (необхідне зазначити))

17. Освіта _____

18. Досвід роботи _____

19. Останнє місце роботи та посада _____

20. Мови, якими володіє особа _____

21. Особи, з якими проживає особа на даний час _____

(ініціали, прізвище та ступінь родинного зв'язку)

Вербування з метою торгівлі людьми

---

22. Спосіб встановлення першого контакту з особами, які займаються вербуванням з метою торгівлі людьми _____
(особистий контакт, газетне оголошення, радіоголошення,

реклама в Інтернеті, телевізійна реклама, агенція з працевлаштування, туристичне агентство тощо (необхідне зазначити))

23. Спосіб втягнення особи у процес торгівлі людьми _____

(відвідування друга, родини,

усиновлення, продаж членом родини, навчання, трудова міграція, шлюб, туризм, викрадення, інший спосіб

(необхідне зазначити))

24. Стать та громадянство осіб, які брали участь у вербуванні з метою торгівлі людьми _____

25. Ступінь зв'язку з особами, які займаються вербуванням з метою торгівлі людьми _____
(члени сім'ї, рідні, друзі, партнер, сутенер, незнайома особа (необхідне зазначити))

26. Сфера застосування праці, на яку погоджувалася особа у разі прибуття на місце призначення згідно з інформацією осіб, які займаються вербуванням з метою торгівлі людьми _____

(домашнє господарство, догляд за дітьми, жебрацтво,

військова служба, робота на підприємстві, у будівельній галузі, гірничо-видобувній промисловості,

транспортній галузі, ресторанах або готелях, сільське господарство, рибальство, надання послуг, навчання,

торгівля, зокрема дрібна вулична, сфера обслуговування тощо (необхідне зазначити))

27. Заробіток, що обіцяли особи, які займаються вербуванням з метою торгівлі людьми _____
28. Чи сплачувала особа кошти за працевлаштування особам, які займаються вербуванням з метою торгівлі людьми _____
29. Місяць та/або рік, в якому особа втягнута у процес торгівлі людьми _____
30. Вік, в якому особа втягнута у процес торгівлі людьми _____
31. Місце/країна виїзду _____
32. Місце/країна призначення _____
33. Вид транспорту, яким особа перетинала державний кордон _____
34. Інші постраждалі особи та/або мігранти, які перетинали державний кордон з особою _____
35. Документи, з якими особа перетинала державний кордон _____
- (власні, підроблені документи, з візою чи без візи (необхідне зазначити))
36. Спосіб перетину державного кордону _____

Експлуатація

---

37. Чи знала особа про те, що її продавали особам, залученим до торгівлі людьми
38. Сфера застосування праці особи після приїзду до місця (країни) призначення
- (домашнє господарство, догляд за дітьми, жебрацтво, військова служба, робота на підприємстві, у будівельній галузі,
гірничо-видобувній промисловості,
транспортній галузі, ресторанах або готелях, сільське господарство, рибальство, надання послуг, навчання,
торгівля, зокрема дрібна вулична, сфера обслуговування тощо (необхідне зазначити))
39. Чи примушували особу працювати проти її волі _____
40. Методи, які використовувалися для здійснення контролю за особою під час її експлуатації _____
- (фізичне, психологічне, сексуальне насильство, погрози, зокрема у формі залякування,
погрози родині, хибні обіцянки, обман, позбавлення свободи переміщення, доступу до медичної допомоги, їжі,
води, надання наркотиків, алкоголю, утримання заробітної плати, документів, що посвідчують особу,
проїзних документів, боргова залежність, надмірна тривалість робочого дня (необхідне зазначити))

41. Заробітна плата, яку отримувала особа за виконання роботи _____

42. Кошти, які дозволяли особі залишати собі _____

43. Борг, який змушували особу сплачувати особам, які займаються вербуванням з метою торгівлі людьми, а також перевозили або експлуатували особу _____

44. Ступінь свободи пересування особи _____

(повне обмеження пересування,

тільки в супроводі інших осіб, жодних обмежень (необхідне зазначити)

45. Тривалість робочого дня та тижня _____

46. Інші особи, які перебували у такій же ситуації, як і дана особа _____

47. Спосіб, яким особу визволено із ситуації торгівлі людьми _____

(самостійно, втручання правоохоронних органів, громадських організацій, сім'ї тощо (необхідне зазначити)

Повторне потрапляння у ситуацію торгівлі людьми

---

48. Чи потрапляла особа у ситуацію торгівлі людьми раніше _____

49. Країна (країни), в яку (які) раніше було вивезено (продано) особу _____

50. Сфера застосування праці особи _____

(домашнє господарство, догляд за дітьми, жебрацтво,

військова служба, робота на підприємстві, у будівельній галузі, гірничо-видобувній промисловості,

транспортній галузі, ресторанах або готелях, сільське господарство, рибальство, надання послуг, навчання,

торгівля, зокрема дрібна вулична, сфера обслуговування тощо (необхідне зазначити)

3 моїх слів записано вірно

_____ (підпис)

_____ (ініціали та прізвище)

_____ (найменування посади перекладача)

_____ (підпис)

_____ (ініціали та прізвище)

_____ (найменування посади психолога)

_____ (підпис)

_____ (ініціали та прізвище)

_____ (найменування посади педагогічного працівника)

_____ (підпис)

_____ (ініціали та прізвище)

Висновок

(обґрунтування встановлення статусу особи, яка постраждала

від торгівлі людьми, із зазначенням країни, де відбувалася

торгівля, і видів допомоги, які потребує така особа)

_____
(найменування посади особи, яка провела співбесіду)

_____
(підпис)

_____
(ініціали та прізвище)

_____
(найменування посади керівника місцевої держадміністрації)

_____
(підпис)

_____
(ініціали та прізвище)

М.П.

Примітки:

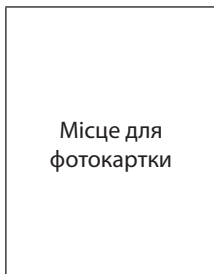
1. Посадова особа місцевої держадміністрації, яка проводить співбесіду, зобов'язана поінформувати особу про те, що за результатами опитування місцева держадміністрація залишає за собою право:

- надавати інформацію органам державної влади, які здійснюють повноваження у сфері протидії торгівлі людьми, з метою надання особі безпосередньої допомоги;
- розкривати інформацію неособистого характеру, отриману під час співбесіди, органам державної влади, які здійснюють повноваження у сфері протидії торгівлі людьми, з метою порятунку інших осіб, що перебувають під контролем торговців людьми;
- використовувати дані справи особи (виключно анонімні, загальні) з метою профілактики торгівлі людьми серед представників вразливих верств населення.

2. Співбесіда має виключно добровільний характер.

ДОДАТОК 4

ДОВІДКА
про звернення іноземця або особи без громадянства
щодо встановлення статусу особи, яка постраждала від
торгівлі людьми

№ _____

_____

(прізвище, ім'я та по батькові)

_____

громадянство/підданство, країна постійного проживання)

звернувся (звернулася) із заявою про встановлення статусу особи, яка постраждала від торгівлі людьми.

_____

(найменування посади працівника місцевої держадміністрації,

_____

прізвище та ініціали)

Дата видачі _____ 20__ р.

Довідка дійсна до _____ 20__ р.

_____

(найменування посади керівника місцевої держадміністрації)

_____

(підпис)

_____

(ініціали та прізвище)

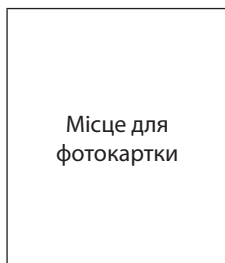
М.П.

_____ 20__ р.

ДОДАТОК 5

ДОВІДКА
про встановлення статусу особи, яка постраждала від
торгівлі людьми

Лицьовий бік

Видана _____
(прізвище, ім'я та по батькові,

_____ (громадянство/підданство, країна постійного проживання)

про те, що йому (їй) встановлено статус особи, яка постраждала від торгівлі людьми (рішення Мінсоцполітики від _____ 20__ р. № _____).

Пред'явник цієї довідки має права, передбачені статтею 16 Закону України "Про протидію торгівлі людьми".

Дата видачі _____ 20__ р.

М.П.

Довідка дійсна до _____ 20__ р.

М.П.

Строк дії статусу продовжений до _____ 20__ р. на підставі

М.П.

_____
(найменування посади керівника місцевої держадміністрації)

_____
(підпис)

_____
(ініціали та прізвище)

М.П.

_____ 20__ р.

Пред'явник цієї довідки має право на:

- забезпечення особистої безпеки, поваги;
- безоплатне одержання інформації про свої права та можливості мовою, якою він володіє;
- безоплатне одержання медичної, психологічної, соціальної, правової допомоги;
- тимчасове розміщення в закладах для осіб, які постраждали від торгівлі людьми, на строк до трьох місяців;
- відшкодування моральної та матеріальної шкоди за рахунок осіб, які її заподіяли, у порядку, встановленому Цивільним кодексом України;
- отримання одноразової матеріальної допомоги;
- отримання допомоги у працевлаштуванні, реалізації права на освіту та професійну підготовку;
- безоплатне отримання послуг перекладача у разі, коли він не володіє українською або російською мовою;
- тимчасове перебування в Україні строком до трьох місяців або постійне проживання на території України у порядку, встановленому законодавством (для іноземців або осіб без громадянства).

Ця довідка є підставою для реєстрації особи в територіальному органі спеціально уповноваженого органу виконавчої влади з питань міграції за місцем проживання.

Надання допомоги пред'явникові цієї довідки не залежить від його звернення до правоохоронних органів та участі у кримінальному провадженні, а також наявності документа, що посвідчує особу.

ДОДАТОК 6

Фото

М.П.

ДОВІДКА
про особу, яка добровільно повертається

Видана _____
(прізвище, ім'я, по батькові, громадянство)

19__ року народження, проживає _____
(область, район, місто, тел.)

стосовно якого (якої) з _____ 20__ року відповідно до статті 25 Закону України
"Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства"

_____

_____

(назва органу міграційної служби)

здійснюються заходи з підготовки до добровільного повернення до країни

_____

(назва країни)

Дата видачі довідки:

Довідка дійсна до: _____

Зазначена довідка є підставою для тимчасового перебування іноземця та особи
без громадянства на території України.

_____

(найменування посади керівника органу міграційної служби)

_____

(підпис) (прізвище)

_____ 20__ року

Кодекс адміністративного судочинства України
(ВИТЯГ)

Стаття 183-5.

Особливості провадження у справах за адміністративними позовами з приводу видворення іноземців та осіб без громадянства

1. Позовні заяви іноземців та осіб без громадянства щодо оскарження рішень про їх примусове повернення в країну походження або третю країну, а також позовні заяви центрального органу виконавчої влади, що забезпечує реалізацію державної політики у сфері міграції, органів охорони державного кордону або Служби безпеки України про примусове видворення іноземців та осіб без громадянства за межі території України подаються до адміністративного суду за місцезнаходженням центрального органу виконавчої влади, що забезпечує реалізацію державної політики у сфері міграції, органу охорони державного кордону чи Служби безпеки України або за місцезнаходженням пункту тимчасового перебування іноземців та осіб без громадянства, які незаконно перебувають на території України.
2. Адміністративні справи, передбачені частиною першою цієї статті, розглядаються судом у п'ятиденний строк з дня надходження позовної заяви.
3. Адміністративні справи, передбачені частиною першою цієї статті, розглядаються судом за обов'язкової участі сторін.
4. Копії судових рішень у визначених цією статтею адміністративних справах невідкладно видаються особам, які брали участь у справі.
5. Судові рішення у визначених адміністративних справах можуть бути оскаржені в апеляційному порядку в п'ятиденний строк з дня їх проголошення.
6. Суд апеляційної інстанції розглядає справу протягом п'яти днів з дня надходження апеляційної скарги.
7. Судові рішення у визначених цією статтею адміністративних справах набирають законної сили після закінчення строку апеляційного оскарження, а в разі їх оскарження - з моменту проголошення судового рішення суду апеляційної інстанції.
8. Судові рішення (постанови, ухвали) першої інстанції після їх перегляду в апеляційному порядку та судові рішення апеляційної інстанції, прийняті за результатами розгляду апеляційної скарги, можуть бути оскаржені в касаційному порядку.
9. Позовні заяви та апеляційні і касаційні скарги у справах, передбачених частиною 1 цієї статті, подаються до адміністративного суду без сплати судового збору.

ДОДАТОК 8

Загальні показники для визначення елементів злочину торгівлі людьми (повнолітнього віку) з метою експлуатації праці¹

Групи показників

Результати опитування складаються з чотирьох груп оперативних показників (індикаторів) стосовно дорослих і дітей, які постраждали від торгівлі людьми (як сексуальної експлуатації, так і експлуатації їхньої праці). Кожна група являє собою структурований перелік показників, які стосуються наступних вимірів визначення торгівлі людьми:

- **Вербування шляхом обману** (або обман при вербуванні, передачі та транспортуванні): 10 показників
- **Примусове вербування** (або примушування при вербуванні, передачі та транспортуванні): 10 показників
- **Вербування шляхом зловживання уразливим становищем**: 16 показників
- **Експлуатація на місці роботи**: 9 показників
- **Примушування в країні (місці) призначення**: 15 показників
- **Зловживання уразливим становищем в країні (місці) призначення**: 7 показників

У межах кожної групи кожен з показників охарактеризований як:

вагомий, помірний або слабкий.

Коментар: Не зважаючи на це, один показник може бути вагомим для дітей і у той же час бути помірним показником для дорослих, або вагомим для сексуальної експлуатації та слабким для експлуатації праці. Визначення всіх 67 показників представлено в окремому документі, який можна отримати за адресою www.ilo.org/forcedlabour

Як використовувати ці показники

Остаточну групу показників, за результатами опитування, можливо легко упорядкувати у практичні рекомендації для фахівців організацій, які мають контакт з потенційними жертвами торгівлі людьми або для анкет дослідників і працівників, відповідальних за розробку досліджень стосовно торгівлі людьми. Один показник може бути використаний у одному або декількох запитаннях, відповіді на які можуть бути використані для визначення наявності або відсутності даного показника.

Для кожної потенційної жертви, кожен із шести вимірів визначення торгівлі людьми оцінюється незалежно від інших. Результат оцінки вважається позитивним, якщо показник є присутнім для потенційної жертви, і негативним, якщо він є відсутнім. Для того, щоб вважати оцінку позитивною, необхідно, щоб вимірювання включало принаймні:

- **Два вагомих показника** або

¹ Результати експертного опитування за методом Дельфі, яке було здійснене Міжнародною організацією праці (МОП) і Європейською комісією. Вперше було опубліковане у березні 2009 року. Версію після ревізії було опубліковано у вересні 2009 року.

- **Один вагомий показник і один помірний або слабкий показник, або**
- **Три помірних показники, або**
- **Два помірних показники і один слабкий показник.**

Показники вербування шляхом обману

Вагомий показник

Обман щодо характеру роботи, місця працевлаштування чи роботодавця

Помірні показники

Обман щодо умов роботи

Обман щодо змісту і законних умов укладення трудового договору

Обман щодо возз'єднання сім'ї

Обман щодо житлових і побутових умов

Обман щодо юридичної документації або отримання правового статусу мігранта

Обман щодо умов подорожі або вербування

Обман щодо зарплати / прибутків

Обман щодо обіцянок шлюбу або усиновлення

Слабкий показник

Обман щодо доступу до навчання/отримання освіти

Показники щодо примусового вербування

Вагомий показник

Насильство над жертвою

Помірні показники

Викрадення, примусовий шлюб, насильницьке усиновлення або продаж жертви

Вилучення документів

Боргова кабала

Ізоляція, обмеження свободи або спостереження

Погроза донести представникам влади

Погрози вчинити насильство по відношенню до жертви

Погрози повідомити сім'ю, громаду чи представників державних установ

Насильство в сім'ї (погроза чи фактичне насильство)

Вилучення грошей

Показники щодо вербування шляхом зловживання уразливим становищем

Помірні показники

Зловживання складною сімейною ситуацією

Зловживання нелегальним статусом

Зловживання неосвіченістю (незнанням мови)

Зловживання непоінформованістю

Контроль, який здійснюється експлуаторами

Економічні причини

Фальшива інформація щодо законодавства та ставлення представників влади

Фальшива інформація щодо успішної міграції

Сімейний стан

Особисте становище

Психоемоційна залежність
Стосунки з органами влади / правовий статус

Слабкі показники

Зловживання культурними / релігійними переконаннями
Загальний контекст
Труднощі в минулому
Складність в організації поїздки

Показники щодо експлуатації

Вагомий показник

Необмежені робочі дні / години

Помірні показники

Погані умови проживання
Небезпечна робота
Низька заробітна плата або її відсутність
Відсутність дотримання трудового законодавства або підписаного контракту
Відсутність соціального захисту (договору, соціального страхування тощо)
Надзвичайно погані умови праці
Маніпуляції із заробітною платнею

Слабкий показник

Відсутність доступу до освіти

Показники щодо примусу в країні (місці) призначення

Вагомі показники

Вилучення документів
Боргова кабала
Ізоляція, позбавлення волі або спостереження
Насильство над жертвами

Помірні показники

Примушування до незаконної / злочинної діяльності
Завдання або клієнти, на які фізична особа повинна погоджуватися з примусу
Примусова діяльність, спрямована проти своїх однолітків
Примус брехати органам влади, родині тощо
Погроза поінформувати владу
Погрози створити ще гірші умови праці
Погрози застосування насильства по відношенню до жертви
Перебування під сильним впливом
Насильство над сім'єю (погроза насильства або фактичне насильство)
Утримання заробітної платні

Слабкий показник

Погроза повідомити сім'ю, громаду чи представників державних установ

Показники зловживання уразливим становищем в країні (місці) призначення

Помірні показники

Залежність від експлуататорів
Труднощі, пов'язані із проживанням у невідомому місці

Економічні причини
Сімейний становище
Стосунки з органами влади / правовий статус

Слабкі показники

Труднощі в минулому
Особисті якості

Показники торгівлі людьми (повнолітнього віку) з метою сексуальної експлуатації

Показники вербування шляхом обману

Вагомий показник

Обман щодо характеру роботи або місця працевлаштування

Помірні показники

Обман щодо умов проституції
Обман щодо змісту і законних умов укладення трудового договору
Обман щодо возз'єднання сім'ї
Обман щодо житлових і побутових умов
Обман щодо юридичної документації або отримання правового статусу мігранта
Обман щодо умов подорожі або вербування
Обман щодо зарплати / прибутків
Обман щодо обіцянок шлюбу або усиновлення

Слабкий показник

Обман щодо доступу до можливостей отримання освіти

Показники примусового вербування

Вагомі показники

Викрадення, примусовий шлюб, насильницьке усиновлення або продаж жертви
Боргова кабала
Погрози вчинити насильство по відношенню до жертви
Насильство над жертвами

Помірні показники

Вилучення документів
Ізоляція, позбавлення волі або спостереження
Погроза поінформувати владу
Погрози повідомити сім'ю, громаду чи представників державних органів
Насильство в сім'ї (погроза або фактичне насильство)
Вилучення грошей

Показники вербування шляхом зловживання уразливим становищем

Помірні показники

Зловживання складними сімейними обставинами
Зловживання нелегальним статусом
Зловживання неосвіченістю (незнанням мови)
Зловживання непоінформованістю
Контроль експлуататорів

Труднощі в минулому
Складність в організації поїздки
Економічні причини
Помилкова інформація про законодавство та ставлення влади
Помилкова інформація про успішну міграцію
Сімейний стан
Загальний контекст
Особиста ситуація
Психологічна та емоційна залежність
Стосунки з органами влади / правовий статус

Слабкий показник

Зловживання культурними / релігійними переконаннями

Показники експлуатації

Помірні показники

Погані умови проживання
Необмежені робочі дні / години
Небезпечна робота
Низька заробітна плата або її відсутність
Відсутність дотримання трудового законодавства або підписаного контракту
Відсутність соціального захисту (договору, соціального страхування тощо)
Надзвичайно погані умови праці
Маніпуляції із заробітною платнею

Показники примушування в країні (місці) призначення

Вагомі показники

Вилучення документів
Боргова кабала
Ізоляція, позбавлення волі або спостереження
Погрози застосування насильства по відношенню до жертви
Насильство над жертвами

Помірні показники

Примус займатися незаконною / злочинною діяльністю
Примусова діяльність, спрямована проти своїх однолітків
Примус брехати представникам органам влади, родині тощо
Погроза поінформувати владу
Погрози щодо погіршення умов праці
Погрози повідомити сім'ю, громаду чи представників державних установ
Перебування під сильним впливом
Насильство над сім'єю (погроза або фактичне насильство)
Утримання заробітної платні

Показники зловживання уразливим становищем в країні (місці) призначення

Помірні показники

Залежність від експлуататорів
Труднощі, пов'язані з проживанням у невідомому місці
Економічні причини

Сімейний стан
Особисті якості
Стосунки із органами влади / правовий статус

Слабкі показники

Труднощі в минулому

Показники торгівлі дітьми з метою експлуатації праці

У Палермському Протоколі чітко вказано, що у випадку з дітьми (особи до 18-ти років), немає необхідності доводити «загрозу силою або її застосування чи інші форми примусу, викрадення, шахрайства, обману, зловживання владою або уразливий стан» для того, щоб встановити злочин торгівлі людьми. Разом з тим, було вирішено зберегти показники обману, примусу і зловживання уразливим становищем для аналізу торгівлі дітьми, використовуючи узгоджені механізми у Європі.

Показники вербування шляхом обману

Вагомий показник

Обман щодо можливостей отримання освіти
Обман щодо характеру роботи, місця працевлаштування чи роботодавця

Помірні показники

Обман щодо умов роботи
Обман щодо змісту і законних умов укладення трудового договору
Обман щодо возз'єднання сім'ї
Обман щодо побутових умов та умов проживання
Обман щодо юридичної документації або отримання правового статусу мігранта
Обман щодо умов поїздки або вербування
Обман щодо зарплати / прибутків
Обман щодо обіцянок шлюбу або усиновлення

Показники примусового вербування

Вагомі показники

Викрадення, примусовий шлюб, насильницьке усиновлення або продаж жертви
Боргова кабала
Погрози вчинити насильство по відношенню до жертви
Насильство над жертвами

Помірні показники

Вилучення документів
Ізоляція, позбавлення волі або спостереження
Погроза поінформувати владу
Погрози повідомити сім'ю, громаду чи представників державних органів
Насильство в сім'ї (погроза або фактичне насильство)
Вилучення грошей

Показники вербування шляхом зловживання уразливим становищем

Помірні показники

Зловживання культурними / релігійними переконаннями
Зловживання складними сімейними обставинами

Зловживання нелегальним статусом
Зловживання неосвіченістю (незнанням мови)
Зловживання непоінформованістю
Контроль, який здійснюється експлуататорами
Труднощі в минулому
Економічні причини
Фальшива інформація щодо успішної міграції
Сімейне становище
Загальний контекст
Особисте становище
Психологічна та емоційна залежність
Стосунки з представниками органів влади / правовий статус

Показники експлуатації

Вагомий показник

Необмежені робочі дні / години

Помірні показники

Погані умови проживання
Небезпечна робота
Низька заробітна плата або її відсутність
Відсутність доступу до освіти
Відсутність дотримання трудового законодавства або підписаного контракту
Надзвичайно погані умови праці
Маніпуляції із заробітною платнею

Показники примушування в країні (місці) призначення

Вагомі показники

Вилучення документів
Боргова кабала
Ізоляція, позбавлення волі або спостереження
Примус займатися незаконною / злочинною діяльністю
Примусові завдання або примусове обслуговування клієнтів
Перебування під сильним впливом
Насильство над жертвами

Помірні показники

Примусова діяльність, спрямована проти своїх однолітків
Примус обманювати представників органів влади, родину тощо
Погроза поінформувати представників органів влади
Погрози ще гірших умов праці
Насильство над сім'єю (погроза або фактичне насильство)
Утримання заробітної платні

Показники зловживання уразливим становищем в країні (місці) призначення

Помірні показники

Залежність від експлуататорів
Труднощі в минулому
Труднощі, пов'язані з проживанням у незнайомому місці

Економічні причини
Сімейне становище
Особисті якості
Стосунки з представниками органів влади / правовий статус

Показники торгівлі дітьми з метою сексуальної експлуатації

Факти експлуатації дітей (особа до 18 років), що пов'язані з обставинами, коли неповнолітні змушені займатися проституцією або бути залученими до виготовлення порнографії, не потребують доведення. Показники додаткової експлуатації, які подано нижче, є характеристиками інших елементів експлуатації, яка може бути застосована щодо дітей. Крім того, у Палермському Протоколі чітко вказано, що у випадку з дітьми немає необхідності доводити «загрозу силою або її застосування чи інші форми примусу, викрадення, шахрайство, обман, зловживання владою або уразливістю становища» для того, щоб встановити злочин торгівлі людьми. Тим не менше, було вирішено зберегти показники обману, примусу і зловживання вразливістю становища для аналізу торгівлі дітьми, використовуючи узгоджені механізми у Європі.

Показники вербування шляхом обману

Вагомий показник

Обман щодо характеру роботи або місця працевлаштування

Помірні показники

Обман щодо доступу до освіти

Обман щодо умов проституції

Обман щодо змісту і законних умов укладення трудового договору

Обман щодо возз'єднання сім'ї

Обман щодо побутових умов та умов проживання

Обман щодо юридичної документації або отримання правового статусу мігранта

Обман щодо умов поїздки або вербування

Обман щодо зарплати / прибутків

Обман щодо обіцянок шлюбу або усиновлення

Показники примусового вербування

Вагомі показники

Викрадення, примусовий шлюб, насильницьке усиновлення або продаж жертви
Боргова кабала

Ізоляція, позбавлення волі або спостереження

Погрози вчинити насильство по відношенню до жертви

Насильство над жертвами

Помірні показники

Вилучення документів

Погроза поінформувати представників влади

Погрози повідомити сім'ю, громаду чи представників державних установ

Насильство в сім'ї (погроза або фактичне насильство)

Вилучення грошей

Показники вербування шляхом зловживання уразливим становищем

Помірні показники

Зловживання культурними / релігійними переконаннями
Зловживання складними сімейними обставинами
Зловживання нелегальним статусом
Зловживання неосвіченістю (незнанням мови)
Зловживання відсутністю інформації
Контроль, який здійснюється експлуататорами
Труднощі в минулому
Складність в організації поїздки
Економічні причини
Фальшива інформація про законодавство та ставлення влади
Фальшива інформація про успішну міграцію
Сімейний становище
Загальний контекст
Особиста ситуація
Психологічна та емоційна залежність
Стосунки з представниками органів влади / правовий статус

Показники експлуатації

Вагомий показник

Небезпечна робота

Помірні показники

Погані умови проживання
Необмежені робочі дні / години
Низька заробітна плата або її відсутність
Відсутність соціального захисту (договору, соціального страхування тощо)
Надзвичайно погані умови праці
Маніпуляції із заробітною платнею

Показники примушування в країні (місці) призначення

Вагомі показники

Вилучення документів
Боргова кабала
Ізоляція, позбавлення волі або спостереження
Примушування займатися незаконною / злочинною діяльністю
Примусові завдання або примусове обслуговування клієнтів
Погрози застосування насильства по відношенню до жертви
Перебування під сильним впливом
Насильство над жертвами

Помірні показники

Примусова діяльність, спрямована проти своїх однолітків
Примушування обманувати представників органів влади, родини тощо
Погроза поінформувати представників влади
Погрози ще гірших умов праці

Погрози повідомити сім'ю, громаду чи представників державних органів
Насильство над сім'єю (погроза або фактичне насильство)
Утримання заробітної платні

Показники зловживання уразливим становищем

Вагомий показник

Залежність від експлуататорів

Помірні показники

Труднощі в минулому

Труднощі, пов'язані з проживанням у незнайомому місці

Економічні причини

Сімейне становище

Особисті якості

Стосунки з представниками органів влади / правовий статус

ДОДАТОК №9

**Контактні телефони управлінь (відділів)
боротьби зі злочинами, пов'язаними з
торгівлею людьми, ГУМВС, УМВС України**

ОБЛАСТЬ	Номер службового телефона
АР КРИМ код 0652	555-864 520-119
ВІННИЦЬКА код 0432	59-32-73
ВОЛИНСЬКА код 03322	74-20-43
ДНІПРОПЕТРОВСЬКА код 0562	726-50-53 756-57-11 745-41-35 726-52-75
ДОНЕЦЬКА код 0622	301-87-27 301-86-73
ЖИТОМИРСЬКА код 0412	407-550 407-494
ЗАКАРПАТСЬКА код 03122	3-22-30
ЗАПОРІЗЬКА код 0612	239-81-42 239-82-98
ІВАНО-ФРАНКІВСЬКА код 03422	75-11-57
КИЇВСЬКА код 044	206-74-81
м. КИЇВ код 044	460-03-12 460-03-13 460-03-14
КІРОВОГРАДСЬКА код 0522	34-62-67

ЛУГАНСЬКА код 0642	620-379 620-431 620-387
ЛЬВІВСЬКА код 0322	24-86 22-26
МИКОЛАЇВСЬКА код 0512	498-893 498-387
ОДЕСЬКА код 0482	733-12-40
ПОЛТАВСЬКА код 0532	517-556
РІВНЕНСЬКА код 0362	679-891 679-705 679-039
м. СЕВАСТОПОЛЬ код 0692	594-519
СУМСЬКА код 0542	682-347 682-229
ТЕРНОПІЛЬСЬКА код 0352	271-318 271-402
ХАРКІВСЬКА код 057	705-92-52
ХЕРСОНСЬКА код 0552	28-66-58 28-61-52
ХМЕЛЬНИЦЬКА код 03822	25-77 25-32
ЧЕРКАСЬКА код 0472	393-637
ЧЕРНІГІВСЬКА код 0462	432-87
ЧЕРНІВЕЦЬКА код 3172	52-41-61

Підписано до друку 15.08.2013 р. Формат 45х64/16. Папір офс.

Друк - цифр. Ум.др. арк. - 2,75. Об'єм 5,5. Наклад 1500. Зам. 329.

Надруковано: ТОВ «Компанія ВАІТЕ»

01042, м Київ, вул. Саперне поле, 26, к.27, тел.: 0 44 5311432

Видавництво ТОВ «Компанія ВАІТЕ»

01042, м. Київ, вул. Саперне поле, 26, к. 27

Свідоцтво про внесення до державного реєстру суб'єкта видавничої справи
серія ДК № 2570 від 27.07.2006 р.

